МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.

Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 31.10.18)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. "Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми", 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції", 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. "Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку", 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

Підпалий В. Л.
Окремі проблеми стадії підготовчого судового засідання *144*
Кабанова І. А.
Сучасна класифікація валютних ринків та їх учасники *147*
Найченко А. М., Куртакова Г. О.
Докази в господарському процесі: виникнення та розвиток електронного документа *150*
Шевченко В. С.
Стан законодавства у сфері мовних відносин *155*
Мироненко І. В.
Застосування оперативно-господарських санкцій у сфері капітального будівництва *157*
Бондаренко О. Г.
Використання поліграфа під час розслідування заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, що спричинило смерть потерпілого *160*

ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ

Романова Л. В.
Маркетинг в епоху постмодернізму: проблеми і перспективи розвитку *163*
Дмитренко Г. А.
Унікальна траєкторія модернізації України в контексті реалізації ідеології еколюдиноцентризму *166*
Сафонова В. Є., Кальна-Дубінюк Т. П.
Використання інформаційно-консультаційних технологій для прийняття науково обґрунтованих рішень *169*
Карбовська Л. О.
Конкуренція, маркетинг і конкурентні переваги *171*
Алієва-Барановська В. М.
Удосконалення стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграційних перетворень *174*
Згалат-Лозинська Л. О.
Інтелектуальний капітал як фактор інноваційного розвитку економіки *177*
Калина А. В.
Причини та наслідки зниження рівня життя населення в Україні *180*
Новальська Н. І.
Застосування сучасних освітніх технологій при викладанні навчальних дисциплін з менеджменту та адміністрування *183*
Тьорло В. О., Мірошниченко В. В.
Модернізація господарства України за принципом зеленої економіки *186*
Бігдаш В. Д.
Виклики та позитивні тренди розвитку страхового ринку України *188*
Чуніхіна Т. С.
Податкова політика: теоретичний аспект *190*

В. Л. ПІДПАЛИЙ
канд. юрид. наук, доц., НН ІПМ МАУП

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ СТАДІЇ ПІДГОТОВЧОГО СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ

Проблеми забезпечення права на швидкий розгляд кримінального провадження починаються зі стадії підготовчого судового засідання.

За результатами проведення підготовчого судового засідання, згідно ч. 3 ст. 314 КПК України, суд має право повернути обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам цього Кодексу. Така ухвала суду може бути оскаржена в апеляційному порядку.

Судді активно користуються задекларованим у ч. 3 ст. 314 КПК України правом. Якщо увійти до Єдиного реєстру судових рішень та у розділі "Пошук за контекстом" ввести фразу "повернути обвинувальний акт", то, за даними параметру пошуку, з 01.01.2017 року по 06.07.2017 року знайдуться приблизно 4200 документів. При веденні в параметри пошуку даних про розгляд справ апеляцією за цей же період видно, що приблизно 2900 ухвал про повернення обвинувальних актів прокурору були оскаржені. Приблизно 4200 ухвал про повернення обвинувальних актів прокурору були винесені місцевими судами, тобто переважна більшість із них були оскаржені в апеляційній інстанції. Таким чином, можна зробити висновок, що величезна кількість обвинувальних актів повертається судами прокурору, при чому більшість вказаних ухвал оскаржуються прокурором.

При поверненні обвинувального акту прокурору виникають спірні питання, які потребують відповіді, але у нормах статей 314–317 КПК України відповідь відсутня. Її треба шукати поміж рядків.

Як відбувається повернення обвинувального акту прокурору на практиці? Так, прокурор направляє до суду обвинувальний акт і цим закінчує досудове розслідування та перебіг строків досудового розслідування.

Те, що складанням обвинувального акту та передачею його до суду закінчується досудове розслідування, визначено у низці статей КПК: згідно ч. 4 ст. 110 КПК України: "Обвинувальний акт є процесуальним рішенням, яким прокурор висуває обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення і яким завершується досудове розслідування"; згідно п. 3 ч. 2 ст. 283 КПК України "Загальні положення закінчення досудового розслідування": "Прокурор зобов'язаний... звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру"; складанню обвинувального акту передує "Відкриття матеріалів іншій стороні" та відповідно до ч. 1 ст. 290 КПК України: "Прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику ... про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування". Таким чином, після складання обвинувального акту досудове розслідування закінчене.

Навіть, якщо строк досудового розслідування складає два місяці, а обвинувальний акт направлений через один місяць та два дні, то не можна казати про те, що в запасі у прокурора є 28–29 днів для того, щоб, у разі повернення обвинувального акту

судом, скласти новий обвинувальний акт та в межах строків досудового розслідування направити його знов до суду. Тим більше не може йти мови про продовження (відновлення) строків досудового розслідування після повернення обвинувального акту прокурору, оскільки неможливо продовжити те, що закінчилося, та не можна відновити досудове розслідування, оскільки КПК не містить такого поняття як відновлення.

Однак в адвокатських колах існує протилежна думка про те, що, направляючи повторно обвинувальний акт до суду, прокурор не має на те законних повноважень, оскільки досудове розслідування закінчене, тому слід продовжувати строки досудового розслідування та направляти повторно обвинувальний акт до суду в межах продовжених строків досудового розслідування.

Чому така точка зору популярна? Відповідь очевидна — тому, що таким чином фактично реанімується інститут повернення кримінальної справи на додаткове розслідування. В тому разі, коли досудове розслідування продовжене, при "правильному" перебігу подій кримінальне провадження можна, наприклад, закрити відповідно до ст. 284 КПК або провести якісь слідчі дії тощо. З огляду на таку точку зору деякі адвокати наполягають на поверненні обвинувального акту прокурору, подаючи клопотання, які містять у собі фактично вимогу провести додаткове розслідування (провести якісь слідчі/розшукові дії, закрити кримінальне провадження тощо); грішать такими ухвалами і деякі судді, фактично виписуючи в ухвалі про повернення обвинувального акту прокурору вимогу провести додаткове розслідування.

Якщо повернутися до початку запровадження КПК 2012 року, то в Пояснювальній записці до проекту Кримінального процесуального кодексу України в розділі "Вдосконалення судового провадження" вказано, що "Одним з основних напрямів реформування у цій частині стала ліквідація можливості відправлення справи на додаткове розслідування, що наразі призводить до необґрунтованого затягування розгляду справ". Тобто одна із головних новаторських ідей КПК 2012 року — це скасування інституту повернення справи на додаткове розслідування.

З огляду на викладене, будь-які процесуальні дії слідчого або прокурора після повернення обвинувального акту судом, крім складання нового процесуального акту та направлення його до суду, є незаконними, не відповідають концепції КПК України 2012 року та по суті є серйозним службовим порушенням, що може потягти за собою дисциплінарну або навіть кримінальну відповідальність, не кажучи вже про недійсність доказів, отриманих після закінчення досудового розслідування.

Дійсно приписи, викладені у статтях 314–317 КПК України, містять в цілому лише загальні положення, є неконкретними та недостатніми.

Наприклад, існує проблема в тому, що КПК не містить у собі відомості, скільки часу є у прокурора для виправлення помилок та складання нового акту, тобто обвинувальний акт повертається прокурору, але суд не встановлює час для усунення недоліків, оскільки його участь в даному кримінальному провадженні закінчується винесенням відповідної ухвали про повернення.

На мій особистий погляд, вирішення цього питання лежить на поверхні та полягає у запровадженні інституту "залишення обвинувального акту без руху" або "відкладення розгляду судом першої інстанції до виправлення помилок" з встановленням конкретних строків усунення недоліків — в залежності від їх кількості, але не більше, наприклад, 5–10 днів, на розгляд законодавця.

Крім того, є певна проблема, коли КПК не визначає того, хто повинен складати виправлений обвинувальний акт. Це можливо було б вирішити наступним чином: наприклад, якщо первинний обвинувальний акт складав слідчий за погодженням з

прокурором, то виправлений обвинувальний акт повинен складати прокурор, а якщо обвинувальний акт складав прокурор, то виправлений обвинувальний акт повинен складати вищестоящий прокурор.

Запропоновані зміни прискорять розгляд кримінальних проваджень та забезпечать право особи на справедливий розгляд справи впродовж розумного строку.